

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 430/2011-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. R., t. č. vo výkone väzby, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 33/2008 a jeho uznesením z 2. augusta 2011 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tos/94/2011 a jeho uznesením z 2. septembra 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 8. augusta 2011 doručené podanie J. R., t. č. vo výkone väzby (ďalej len „sťažovateľ“), označené ako „*Vec: Ústavná sťažnosť proti porušovaniu základných práv a slobôd podľa čl. 127 Ústavy SR + Žiadosť o preskúmanie nezákonnej väzby J. R.*“. Podľa obsahu možno podanie sťažovateľa kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a

5 ústavy postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 33/2008 a jeho uznesením z 2. augusta 2011 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v bližšie neoznačenom konaní.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T/33/2008 „pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Tr. zákona, na základe obžaloby Okr. prokuratúry v T. sp. zn. 1 Pv 32/05 podanej na tunajší súd dňa 11. 4. 2008. Sťažovateľ bol vzatý do väzby na základe uznesenia Okr. súdu Trnava, sp. zn. 5 T/33/2008 zo dňa 16. 01. 2010 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) Trest. poriadku s tým, že väzba sa u neho započítava odo dňa 15. 01. 2010 od 14.30 hod.

Odo dňa 15. 07. 2011 nie je právny titul na ďalšie trvanie sťažovateľovej väzby. Trestný poriadok pozná iba jeden prípad kedy sa musí obžalovaný prepustiť na slobodu aj keď dôvody väzby trvajú a to, keď uplynie dĺžka lehoty väzby.

... problematiku, ktorú vytvoril a umelo udržuje predseda senátu... tým, že vo svojich protirečivých vyjadreniach spája nový Trestný poriadok so starým Trestným poriadkom, čo v lehotách dĺžky väzby nie je možné. Prelínaním nového so starým Trest. poriadkom sa postupuje podľa prechodných ustanovení, ktoré sú viazané na konkrétnu skutočnosť, ktorou v tomto prípade je dátum podania obžaloby na súd, t. j. 11. 4. 2008. § 564 ods. 3 vo veciach, v ktorých bola podaná obžaloba na okr. súd pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, vykoná konanie okr. súd podľa doterajších predpisov. § 564 ods. 5 TP, konaním podľa ods. 3 a 4 sa rozumie aj konanie o dôvodoch a lehotách väzby podľa doterajších predpisov. ... rozdiel v lehotách väzby v novom a starom Trest. poriadku je ten, že v starom TP sa § 76 ods. 7 z lehoty uvedenej v ods. 6 pripadá jedna polovica (18-mesiacov) na prípravné konanie a jedna polovica (18-mesiacov) na konanie pred súdom. Od tohto sa v novom TP upustilo a ohraničila sa len dĺžka lehoty pre prípravné konanie. Tento fakt predseda senátu popiera a určuje svojvôľne nový TP ako primárny, pritom na takéto konanie neexistuje zákonný podklad, doslovne ho TP vylučuje.

... Ústavný súd vo svojich nálezočoch viackrát vytkol všeobec. súdom, že sú viazané nielen ústavnými princípmi, zmluvami, ktoré SR ratifikovala, ale dokonca v prípadoch kde by nebolo zjavné, ktorá norma sa má pre páchatel'a vzťahovať, treba použiť komfortnejší spôsob, aj keby to náš TP vylučoval. “.

Na základe týchto skutočností sa sťažovateľ domnieva, že mu „lehota väzby... uplynula dňa 15. 7. 2011 a od uvedenej doby som už protizákonne vo väzbe, čím mi zo strany okresného a krajského súdu v Trnave boli porušené moje základné práva a slobody zakotvené v čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy SR. Žiadam Ústavný súd SR o preskúmanie zákonnosti mojej väzby.“

Sťažovateľ formuloval petit svojej sťažnosti takto:

- „1.) Okamžité prepustenie z väzby na slobodu
- 2.) Finančné zadosťučinenie za každý nezákonný deň vo väzbe 200,- EUR/deň, od okresného a krajského súdu v Trnave
- 3.) Nahradiť trovy právneho zastúpenia právnenému zástupcovi sťažovateľa, ktorého týmto žiadam ustanoviť, nakoľko nemám prostriedky na obhajcu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré

nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Z obsahu sťažnosti a z formulácie jej petitu ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T/33/2008 a jeho uznesením z 2. augusta 2011. Z obsahu sťažnosti je tiež zrejmé, že sťažovateľ namieta postup krajského súdu. Ústavný súd vychádzal zo svojho zistenia na okresnom súde, že v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa krajský súd v tom čase už rozhodol o sťažnosti sťažovateľa podľa Trestného poriadku uznesením č. k. 6 Tos/94/2011-1094 z 2. septembra 2011 tak, že jeho sťažnosť podľa Trestného poriadku zamietol. Vychádzajúc z princípu materiálnej ochrany ústavnosti a zo zásady, že pre rozhodnutie ústavného súdu je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde), ústavný súd preskúmal aj postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tos/94/2011 a jeho uznesenie z 2. septembra 2011 v rozsahu námietok sťažovateľa.

Základom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že „odo dňa 15. 07. 2011 nie je právny titul na ďalšie trvanie sťažovateľovej väzby. ... lehota väzby mi uplynula dňa 15. 7. 2011 a od uvedenej doby som už protizákonne vo väzbe, čím mi zo strany okresného a krajského súdu v Trnave boli porušené moje základné práva a slobody zakotvené v čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy SR“. Na základe týchto skutočností sťažovateľ žiada ústavný súd „o preskúmanie zákonnosti ... väzby [a] okamžité prepustenie z väzby na slobodu“.

Z citovaného vyplýva, že vecným rozsahom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že zákonná lehota väzby mu uplynula 15. júla 2011 a od uvedenej doby je vo väzbe protizákonne. Na tomto základe ústavný súd preskúmal namietaný postup okresného súdu a krajského súdu v predmetných konaniach a uznesenia týchto všeobecných súdov v rozsahu námietky sťažovateľa.

1. K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T/33/2008 a jeho uzneseniu z 2. augusta 2011

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv a slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ

môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť ústavný súd odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02, IV. ÚS 83/2011).

Vzhľadom na takto formulovaný princíp subsidiarity je tak vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a nebol prijatý jeho písomný sľub. Ochrany svojich práv sa sťažovateľ mohol domáhať podaním sťažnosti proti tomuto uzneseniu podľa § 83 ods. 1 v spojení s § 185 ods. 1 a 2 Trestného poriadku (sťažovateľ túto možnosť využil 5. augusta 2011). Ústavný súd z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľa v tej časti, ktorá smeruje proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T/33/2008 a jeho uzneseniu z 2. augusta 2011, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tos/94/2011 a jeho uzneseníu z 2. septembra 2011

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta aj svoje bližšie neoznačené základné práva, k porušeniu ktorých malo dôjsť bližšie neoznačeným postupom krajského súdu. V čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu sťažovateľ nepreukázal, že podal proti označenému uzneseniu okresného súdu opravný prostriedok, o ktorom by už konal krajský súd.

Ústavný súd zistil, že v čase predbežného prerokovania sťažnosti sťažovateľ už podal opravný prostriedok (sťažnosť) proti označenému uzneseniu okresného súdu a taktiež zistil, že krajský súd o tejto sťažnosti rozhodol uznesením sp. zn. 6 Tos 94/2011 z 2. septembra 2011.

Napriek uvedenému ústavný súd v súlade s materiálnym chápaním práva a ochrany základných práv a slobôd preskúmal aj toto uznesenie krajského súdu, ktorým krajský súd sp. zn. 6 Tos/94/2011 z 2. septembra 2011 zamietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol:

„Z hľadiska zákonnosti väzby sa krajský súd v plnom rozsahu stotožňuje s argumentáciou okresného súdu, ktorý správne poukázal na skutočnosť, že zákonné ustanovenie § 567c ods. 2 Tr. por. sa na daný prípad nevzťahuje, je potrebné použiť ustanovenie účinné od 1. 2. 2009, a preto nemožno hovoriť o nezákonnosti väzby.“

Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu nemožno posudzovať izolovane a je potrebné ho skúmať vo vzájomnej súvislosti s odôvodnením rozhodnutia okresného súdu (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 331/09, IV. ÚS 342/2010). Z toho dôvodu je pre ústavný súd relevantné skúmať aj odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu.

Okresný súd v relevantnej časti uznesenia č. k. 5 T/33/2008-1078 z 2. augusta 2011 uviedol:

«Žiadosť o prepustenie z väzby si podal obžalovaný J. R. na tunajší súd dňa 19. 07. 2011, pričom svoju žiadosť odôvodnil tým, že zákonná lehota väzby u neho uplynula 15. 07. 2011. Od uvedenej doby je podľa jeho názoru nezákonne a preto žiada, aby bol z väzby prepustený na slobodu. Inak svoju žiadosť nezdôvodnil.

Súd tiež poukazuje na znenie § 567c ods. 2 Trestného poriadku, kde sa uvádza, „ak lehota väzby začala plynúť pred prvým februárom 2009 použijú sa ustanovenia § 76, § 78, § 80 ods. 3 a § 81 ods. 4 v znení účinnom do 31. 01. 2009.“ Keďže obžalovaný J. R. bol vzatý do väzby dňa 15. 01. 2010, uvedené zákonné ustanovenie sa na tento prípad nevzťahuje, ale je potrebné použiť ustanovenie účinné od 01. 02. 2009. Z uvedeného neobstojí tvrdenie obžalovaného, že od 15. 07. 2011 je vo väzbe nezákonne.»

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto

interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol vzatý do väzby na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. 5 T/33/2008 zo 16. januára 2010 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku s tým, že väzba sa u neho započítava od 15. januára 2010 od 14.30 hod.

Sťažovateľ je v konaní pred okresným súdom trestne stíhaný na základe obžaloby Okresnej prokuratúry T. sp. zn. 1 Pv 32/05 podanej okresnému súdu 11. apríla 2008 pre skutky označené v obžalobe v bodoch 1 až 4, pričom skutok v bode 1 je kvalifikovaný v obžalobe ako trestný čin subvenčného podvodu podľa § 250b ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, skutok v bode 2 je kvalifikovaný v obžalobe ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a skutky v bodoch 3 a 4 obžaloby sú kvalifikované ako pokračujúci zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona účinného od 1. januára

2006, a to z časti dokonaného, a v bode 3 obžaloby z časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona účinného od 1. januára 2006.

Podľa § 76 ods. 1 Trestného poriadku (účinného do 31. januára 2009) väzba v prípravnom konaní a v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas.

Podľa § 76 ods. 6 písm. b) Trestného poriadku celková doba trvania väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom nesmie presiahnuť tridsaťšesť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin.

Podľa § 76 ods. 7 Trestného poriadku (účinného do 31. januára 2009) z lehoty uvedenej v odseku 6 pripadá jedna polovica na prípravné konanie a jedna polovica na konanie pred súdom.

Citované ustanovenia Trestného poriadku boli s účinnosťou od 1. februára 2009 novelizované zákonom č. 5/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov. Znenie citovaných ustanovení po účinnosti predmetného zákona je takéto:

Podľa § 76 ods. 1 Trestného poriadku väzba v rámci základnej alebo predĺženej lehoty väzby v prípravnom konaní a väzba v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas.

Podľa § 76 ods. 6 písm. b) Trestného poriadku celková lehota väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom nesmie presiahnuť tridsaťšesť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin.

Podľa § 76 ods. 7 písm. b) Trestného poriadku z lehoty uvedenej v odseku 6 pripadá na prípravné konanie najviac devätnásť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin.

Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. februára 2009 sú v Trestnom poriadku uvedené v § 567c.

Podľa § 567c ods. 2 Trestného poriadku ak lehota väzby začala plynúť pred 1. februárom 2009, použijú sa ustanovenia § 76, § 78, § 80 ods. 3 a § 81 ods. 4 v znení účinnom do 31. januára 2009.

Je nesporné, že u sťažovateľa začala lehota väzby plynúť 15. januára 2010 od 14.30 h, z čoho je zrejmé, že pre stanovenie celkovej lehoty väzby je potrebné aplikovať § 76 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009. Sťažovateľ bol v prípravnom konaní stíhaný na slobode, do väzby bol vzatý až po podaní obžaloby súdu, teda až v konaní pred súdom. Celková lehota väzby podľa § 76 ods. 6 Trestného poriadku sa preto použije na väzbu v konaní pred súdom. V prípade sťažovateľa je celková lehota väzby 36 mesiacov [§ 76 ods. 6 písm. b) Trestného poriadku], lehota väzby u neho začala plynúť 15. januára 2010, preto z hľadiska plynutia času nie je možné, aby celková lehota väzby sťažovateľa uplynula 15. júla 2011 tak, ako to tvrdí sťažovateľ v sťažnosti. Tvrdenie sťažovateľa je zjavne založené na nesprávnej aplikácii ustanovení Trestného poriadku. Krajský súd v rámci posúdenia celkovej lehoty väzby sťažovateľa aplikoval príslušné ustanovenia Trestného poriadku vecne správnym spôsobom. Postup krajského súdu v namietanom konaní a jeho uznesenie nie je v preskúmanom rozsahu arbitrárne ani zjavne neodôvodnené.

Z uvedených dôvodov je sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tos 94/2011 a jeho uznesením z 2. septembra 2011, zjavne neopodstatnená pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom a uznesením krajského súdu a namietaným porušením označeného základného práva sťažovateľa. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2011